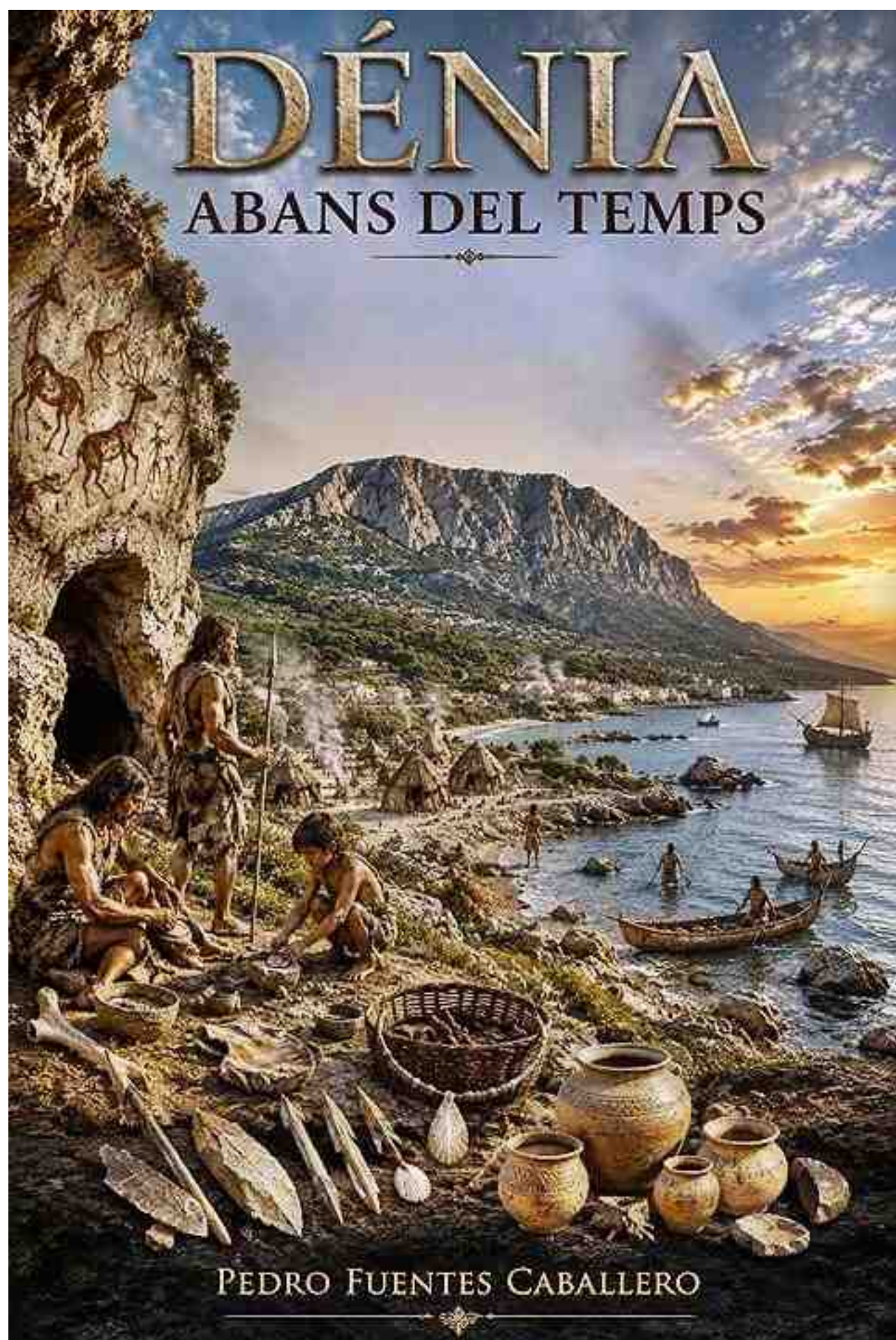

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

PEDRO FUENTES CABALLERO

PEDRO FUENTES CABALLERO

*Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana
corresponent per Dénia*

President de l'Associació Cultural Roc Chabàs de Dénia

Dénia abans del temps

Dénia abans del temps no és solament un recorregut pels orígens d'una ciutat; és una invitació a mirar l'història com una capa viva que s'ha anat sedimentant sobre el mateix paisatge. Abans de les muralles, abans del castell, abans inclús del nom, ya hi havia ací una terra destinada a ser creuament de cultures, de pobles i de memòries. El Mongó, la mar i la llum mediterrànea no són simples referències geogràfiques: són els grans fonaments d'una identitat que ha anat prenent forma a lo llarc de milenis.

Este relat nos recorda que Dénia no naix de colp, sino que es va fent poc a poc, des dels primers assentaments fins a la ciutat romana, des del món ibèric fins a la Daniya islàmica, i d'ahí a la vila cristiana ya la ciutat contemporànea. Cada etapa ha deixat una senyal, i tots junts expliquen per qué Dénia és una ciutat en tanta profunditat històrica com a força simbòlica. La seua història no és llineal ni simple: és una suma de continuïtat, ruptures, adaptacions i renaixents.

Per això, parlar de Dénia és parlar també de resistència i transformació. El seu port, el seu castell, el seu comerç, les seues muralles i els seus barris han segut testics d'un passat intens que encara hui seguix present en el paisatge i en la memòria colectiva. Este text vol posar orde i sentit en eixe llarc viatge, i al mateix temps reivindicar que darrere de cada pedra hi ha una història, darrere de cada nom hi ha una época, i darrere de cada ciutat hi ha moltes ciutats anteriors.

Pedro Fuentes Caballero

Dénia 1 de juliol del 2026

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Abans que existiren muralles, ports, castells o reis, molt abans que Dénia fora coneguda com a Dianium o Daniya, estes terres ya havien segut elegides per l'home com a llar. L'història de la ciutat comença milers d'anys abans de l'escriptura, quan els primers pobladors descobriren en la falda del Mongó un lloc privilegiat per a viure.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Molt abans de l'arribada de Roma, les terres de l'actual Dénia ya formaven part d'una de les cultures més avançades de la Península Ibèrica. Els Ibers varen saber aprofitar la riquesa d'este territori, establint poblats fortificats, desenrollant una intensa activitat comercial i creant una societat que seria el fonament sobre el que més tart s'assentaria la ciutat romana de Dianium.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«En l'arribada de Roma va començar una nova era per a les terres de l'actual Dénia. Lo que fins a llavors havia segut un territori ocupat per comunitats ibèriques va passar a integrar-se en una de les majors potències de l'Antiguetat. Baix el nom de Dianium, la ciutat va iniciar un llarc periodo de prosperitat que la convertiria en un dels principals ports del Mediterràneu occidental.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant els primers sigles de l'Imperi Romà, Dianium va aconseguir una etapa de prosperitat que marcaria per a sempre l'història de Dénia. El seu port era un constant anar i vindre d'embarcacions, els seus camps abastien d'aliments a bona part del litoral mediterràneu i els seus habitants gojaven d'una ciutat organitzada segons els models urbanístics més avançats del seu temps. Aquella menuda població costera s'havia convertit en una autèntica ciutat romana.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«A mitjan del segle I a. C., la tranquil·la ciutat de Dianium va deixar de ser únicament un port comercial per a convertir-se en un dels escenaris estratègics més importants de la guerra civil que va enfrontar als propis romans. Durant varis anys, les seues aigües, el seu port i la seua privilegiada posició geogràfica varen ser fonamentals per al general Quint Sertori, qui va desafiar el poder de Roma des de Hispània i va convertir a Dianium en el cor del seu poder naval.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant varis sigles, Dianium va gojar d'una época d'estabilitat i prosperitat baix el domini de Roma. El seu port seguia sent un important centre comercial, els seus camps abastien d'aliments a numeroses regions de l'Imperi i els seus habitants vivien integrats en una de les civilitzacions més poderoses de l'Antiguetat. No obstant, cap imperi és etern. A partir del segle III d. C., Roma va començar un llent decliu que també canviaria per a sempre el destí de Dianium.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«La caiguda de l'Imperi Romà d'Occident no va supondre l'abandó immediat de Dianium, pero sí va marcar l'inici d'una profunda transformació. La ciutat va deixar arrere l'esplendor romà per a adinsar-se en un periodo de canvis polítics, socials i religiosos que donarien pas a l'Edat Mija. Baix el domini visigot, l'antiga Dianium va iniciar una nova etapa en la que la seua importància estratègica va disminuir, encara que el seu llegat romà va continuar viu durant generacions.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«L'arribada de l'Islam a la Península Ibèrica va marcar l'inici d'una de les transformacions més profundes de la seua història. En poques dècades, l'antic món visigot va donar pas a una nova civilització que va aportar avanços en l'agricultura, el comerç, la ciència, l'arquitectura i la cultura. Per a l'antiga Dianium va començar una nova etapa que culminaria en la seua conversió en Daniya, una de les ciutats més importants del Mediterràneu occidental.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Entre els sigles X i XI, l'antiga Dianium va renàixer baix un nou nom: Daniya. Lo que havia segut una modesta ciutat hereua del món romà es va transformar en una pròspera urbs musulmana, protegida per poderoses muralles i dominada per un castell que, des de lo alt, vigilava el Mediterràneu. Començava una de les etapes més lluentes de tota l'història de Dénia.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Al començament del segle XI, Dénia va deixar de ser una ciutat depenent del Califat de Córdova per a convertir-se en la capital d'un dels regnes més poderosos del Mediterràneu occidental.

Baix el govern de Muyahid al-Amirí, la ciutat va aconseguir un esplendor sense precedents. La seua flota va dominar la mar, el seu comerç va florir i la seua influència es va estendre des de les costes valencianes fins a les Illes Balears i Cerdanya.

Va ser l'època dorada del Regne de Dénia.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant la primera mitat del segle XI, la Taifa de Dénia va alcançar el moment de major esplendor de tota la seua història. Gràcies a la seua poderosa flota, a la seua privilegiada posició geogràfica i al govern de Muyahid al-Amirí i del seu fill Alí ibn Muyahid, la ciutat es va convertir en una de les grans potències marítimes del Mediterràneu occidental. Des del seu port partien embarcacions cap a les Illes Balears, el nord d'Àfrica, Itàlia i Orient, mentres la cultura i el coneiximent florien baix la protecció dels seus governants.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Cap regne, per poderós que siga, permaneceix invulnerable per a sempre. Despuix de dècades de prosperitat, domini marítim i esplendor cultural, la Taifa de Dénia va començar a perdre la força que l'havia convertit en una de les grans potències del Mediterràneu occidental. Les rivalitats entre les taifes, l'alvanç dels regnes cristians i l'arribada d'un nou poder procedent del nord d'Àfrica varen posar fi a l'independència del Regne de Dénia.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Despuix de més de cinc sigles de presència islàmica, Dénia va iniciar una nova etapa de la seua història en l'arribada de les tropes de Jaume I. L'incorporació de la ciutat a la Corona d'Aragó i al recent creat Regne cristià de València va supondre una profunda transformació política, social i cultural. Començava un temps de repoblament, reorganissació del territori i consolidació del poder cristià que marcaria el futur de la ciutat durant els sigles següents.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Despuix de la conquesta de Jaume I, Dénia va iniciar un llarg procés de transformació que la va convertir en una vila cristiana integrada en el Regne de València. Els seus carrers varen començar a adaptar-se a una nova organització política i social, el castell es va consolidar com el principal centre del poder real i el port va recuperar el seu paper com a enllaç entre el Mediterràneu i els territoris de la Corona d'Aragó. La ciutat entrava en una nova etapa de la seua història, marcada per la convivència entre l'herència andalusí i les noves institucions cristianes.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant sigles, la mar Mediterrànea va ser una via de comunicació, comerç i prosperitat, pero també un escenari constant de guerres, incursions i saquejos. Per als habitants de Dénia, viure junt a la mar significava conviure en el perill. Els atacs de pirates i corsaris procedents del nord d'Àfrica varen marcar profundament l'història de la ciutat, obligant a reforçar els seus defenses i a construir un complex sistema de vigilància costera que encara hui forma part del seu patrimoni històric.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant els segles XVI i XVII, Dénia va viure una nova etapa d'esplendor lligada al poder d'una de les famílies nobiliàries més influents de la Monarquia Hispànica. Convertida en cap del Marquesat de Dénia i, més tart, en centre d'un important ducat, la ciutat va experimentar una profunda transformació política, econòmica i urbana.

El castell va tornar a ser escenari del poder, el port va recuperar protagonisme i Dénia es va convertir en residència de nobles, militars i alts dignataris de la Corona.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Durant el Sigle d'Or valencià, Dénia va viure un dels moments de major rellevància política des de l'època de la Taifa. L'estreta relació entre la ciutat i la poderosa Casa de Sandoval va convertir al Ducat de Dénia en un important centre de poder dins de la Monarquia Hispànica. Baix l'impuls del Duc de Lerma, la ciutat va experimentar importants transformacions urbanes i arquitectòniques que encara hui formen part del seu patrimoni històric.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Al començament del segle XVIII, Dénia va tornar a convertir-se en escenari d'un dels grans acontenyiments de l'història d'Espanya. La Guerra de Successió no solament va enfrontar a dos aspirants al tro, sino que va transformar profundament l'organització política de la Monarquia Hispànica. La ciutat va prendre partit per l'archiduc Carles d'Àustria i va sofrir les conseqüències d'una guerra que canviaria per a sempre el Regne de València i el futur de les seues institucions.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Superades les devastadores conseqüències de la Guerra de Successió, Dénia va iniciar durant el segle XVIII un lent pero constant procés de recuperació. La pau, les reformes impulsades per la nova dinastia borbònica i el resorgir del comerç marítim varen permetre a la ciutat recuperar part de la prosperitat perduda. Encara que encara quedaven llunt els anys dorats del comerç de la pansa, este segle va assentar les bases de l'extraordinari desenvolupament econòmic que Dénia experimentaria en el XIX.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«El segle XIX va marcar el major periodo de prosperitat econòmica de l'història contemporània de Dénia. L'exportació de la pansa va convertir a la ciutat en un dels principals centres comercials del Mediterràneu occidental. El seu port va rebre barcos de diversos països europeus i el ferrocarril va impulsar el creixement econòmic, transformant para sempre la vida dels seus habitants. Va ser l'època en la que Dénia es va obrir definitivament al món.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Entre mediats del segle XIX i els primers anys del segle XX, Dénia va viure el periodo de major prosperitat econòmica de tota la seua història contemporània. L'exportació de la pansa va dur el nom de la ciutat als cinc continents, va sorgir una pròspera burgesia comercial i el paisatge urbà es va transformar en elegants edificis, almagasens i cases senyorials que encara hui recorden aquella època de riquesa i esplendor.

Va ser l'autèntica Edat d'Or de Dénia.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«El sigle XX va obrir per a Dénia una etapa de canvis profunds. La ciutat que havia conegut la riquesa gràcies al comerç internacional de la pansa va tindre que enfrontar-se al decliu d'aquell negoci, a les dificultats econòmiques, a la Guerra Civil i a una dura posguerra. No obstant, la capacitat de treball dels seus habitants va permetre iniciar una nova reconstrucció i preparar el camí cap a la Dénia moderna.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«A partir de la segona mitat del segle XX, Dénia va iniciar una de les transformacions més profundes de tota la seua història. La ciutat va deixar de dependre principalment de l'agricultura i de la peixca per a convertir-se en un important destí turístic del Mediterràneu. El creixement urbà, l'aument de la població i el desenvolupament de noves infraestructures varen donar lloc a la Dénia moderna, una ciutat oberta al món que va saber combinar tradició i progrés.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Dénia no és únicament una ciutat en més de dos mil anys d'història; és també un lloc a on el passat i el present conviuen en perfecta harmonia. El seu castell domina encara la baïa com fa sigles, el seu port continua sent el cor de la vida marinera, les seues festes mantenen vives les tradicions i la seua gastronomia ha alcançat reconeiximent internacional. Tot això conforma una identitat pròpia que fa de Dénia una de les ciutats més singulars del Mediterràneu.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

«Despuix de més de dos mil anys d'història, Dénia afronta el segle XXI com una ciutat moderna, dinàmica i profundament vinculada a les seues raïls. Capital de la Marina Alta, referent turístic del Mediterràneu i reconeguda internacionalment per la seua gastronomia, ha sabut combinar el creiximent econòmic en la protecció del seu extraordinari patrimoni històric i natural. Hui, Dénia continua escrivint una nova pàgina d'una història que va començar molt abans de que romans, musulmans o cristians aplegaren a estes terres.»

DÉNIA

ABANS DEL TEMPS

Una mirada rigorosa i apassionant a més de dos mil anys
d'història de Dénia, des dels seus orígens ibers, romans
i islàmics fins a la ciutat moderna que hui coneixem.
Un viatge en el temps que revela la força d'un poble
marcat pel mar, la seua cultura i la seua identitat.

Pedro Fuentes Caballero

Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana
corresponent per Dénia

